ფართოდ გავშალოთ შეჯიბრება ქალაქად, სოფლად, სახელოვნად შევხვდეთ დიად თარიღებს!

50

ბროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

კომუნისტი

СССР

საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის
საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოსა და საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს ორგანო

КОМУНИСТИ — ОРГАН ЦК КП ГРУЗИИ, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА ГРУЗИНСКОЙ ССР И СОВЕТА МИНИСТРОВ ГРУЗИНСКОЙ ССР

გამოცემის 47-ე წელი
№ 211 (13595)

პარასკევი, 16 სექტემბერი, 1966 წ.

ფასი 2 კაპ.

ახალი ტექნოლოგია, ახალი ვალდებულებები

სამი ათასამდე კაცი მუშაობს თბილისის მეშვიდე სამკერვალო ფაბრიკაში. ეს ის სწარმოა, რომელიც ადრე ხარალით იგგგმებოდა. იყო დრო, როცა ხარალმა 626 ათას მანეთს მიაღწია. საჭირო იყო მუშაობის ძირეულად გარდაქმნა, და კიდეც გარდაქმნეს. რაც ხანი გადიოდა, იცვლებოდა და უმჯობესდებოდა მუშაობის ტექნოლოგია, იცვლებოდა წარმოების მოძველებული წესი. შედეგმა არ დააყოვნა. წამგებიანი საწარმო მომგებიანი გახდა. ეს 6-7 წელია მოგება ყოველწლიურად მატულობს და უკვე ზარშან 904 ათას მანეთს მიაღწია, წელს შვიდ თვეში 603 ათასი მანეთი იყო შეტანილი მოგების ფონდში. წლის ბოლოსთვის 1.086.000 მანეთია დაგეგმილი, ვარაუდობენ კი ეს ციფრი 1.200.000 მანეთამდე ავიწიოს.

ეს ფაბრიკა ერთ-ერთი ადგილია, სადაც ინტენსიურად ეცდებიან ადამიანური ურთიერთობის ახალ ეტაპზე ასვლას. ეს ეტაპი ეკონომიკურ ინტერესებზე, ეკონომიკურ ინტერესებზე, ეკონომიკურ ინტერესებზე,

ბედნიერი თაობა.

ფოტო შ. ჩხეტიანისა.

სახკომსაბჭოს დეკრეტის მიღების 45 წლისთავის გამო

საბჭოს გულთბილი ზრუნვა

ორმოცდაათი წელი გავიდა მას შემდეგ, რაც რუსეთის საფარ სახალხო კომისართა საბჭომ მიიღო დეკრეტი მოზარდებისა და ბავშვების ჯანმრთელობის დაცვის შესახებ. დეკრეტს ხელი მოაწერა ვ. ი. ლენინმა.

როგორ ბორკილდება ლენინის ანდერძი? საკდესის კორესპონდენტმა სთხოვა სსრ კავშირის ჯანმრთელობის დაცვის სამინისტროს მთავარ პედიატრს, სსრ კავშირის მედიცინის მეცნიერებათა აკადემიის წევრ-კორესპონდენტს ნ. ი. ნისევიჩს განემარტა ეს ციფრებითა და ფაქტებით.

— უნდა გავიხსენოთ, რომ ბავშვებისათვის ზრუნვა ყოველთვის იყო საბჭოთა ხელისუფლების უურადღების ცენტრში, — თქვა პროფესორმა ნისევიჩმა — მუშურ-გლეხური მთავრობის ერთ-ერთი პირველი დოკუმენტი იყო დეკრეტი ბავშვთა შრომის გამოყენების აკრძალვის შესახებ. ბავშვთა კვების გაუჯობესების შესახებ. 1917 წლის დეკემბერში სახელმწიფო მზრუნველობის სახალხო კომისარიატთან შეიქმნა კომისია, რომელსაც დაუყოვნებლივ უნდა განეხორციელებინა დედებისა და ჩვილთა დაცვის ღონისძიებანი. 1918 წლის იანვარში ხელი მოაწერეს დეკრეტს ბავშვთა სიკვდილიანობასთან ბრძოლის შესახებ.

მეფის მთავრობისაგან დატოვებული მემკვიდრეობა უაღრესად მძიმე იყო. ბავშვთა სიკვდილიანობა 1913 წელს რუსეთში შეადგენდა 273-ს 1.000 ახალშობილზე, რაც 3-4-ჯერ აღემატებოდა ბავშვთა სიკვდილიანობას დასავლეთ ევროპის ქვეყნებში. უძნელეს პირობებში უხდებოდათ ჯანმრთელობის დაცვის სისტემის ხელახლა შექმნა. ახალგაზრდა რესპუბლიკამ ამოცანად დაისახა შეენარჩუნებინა ბავშვისათვის დედა, დედისათვის კი ბავშვი. იხსნებოდა სბავშვო ბაღები და ბაღები, ბაბავშვო სახლები, სწრაფად ფართოვდებოდა სამკურნალო და პროფილაქტიკურ დაწესებულებათა ქსელი.

უკვე 1922 წლიდან მოსკოვში, ხარკოვში, კიევში, ლენინგრადსა და სხვა ქალაქებში მუშაობა დაიწყეს დედისა და ბავშვის დაცვის ინსტიტუტებმა, რომლებიც ბავშვთა დაავადებებთან და სიკვდილიანობასთან ბრძოლის ხელმეცნიერო და ორგანიზაციულ-მეთოდიური ცენტრები გახდა.

ნორჩი თაობის ჯანმრთელობის დაცვა ჩვენს ქვეყანაში თავიდანვე პედიატრიის დარგის მეცნიერული კვლევის მიღწევებს ემყარებოდა. და ეს უდიდესი მიღწევაა, რომ საბჭოთა ხელისუფლების წლებში ბავშვთა სიკვდილიანობა რვანახევარჯერ შემცირდა.

ახლა ბავშვთა ჯანმრთელობის დაცვას ემსახურება 70 ათასზე მეტი ექიმი-პედიატრი, აგრეთვე ფერშლების, მეანეებისა და მედიცინის დების დიდი არმია. აქტიურად მუშაობს თოთხმეტი პედიატრიის სპეციალური სამეცნიერო-საკვლევი ინსტიტუტი და დედიანა და ბავშვის ჯანმრთელობის დაცვის ინსტიტუტი.

ამჟამად ბავშვთა ჯანმრთელობის დაცვის ორგანიზაციაში ძირითადი პრინციპია პროფილაქტიკური მიმართულება. საბჭოთა მეცნიერების მიერ შემუშავებულმა პროფილაქტიკურ ღონისძიებათა სისტემამ, რომელშიც აქტიური იმუნიზაციაც შედის, ხელი შეუწყო ინფექციურ დაავადებათა მნიშვნელოვან შემცირებას, თანაც შესაძლებელი გახდა ზოგიერთი მათგანის სრული ლიკვიდაცია.

რვა მილიონამდე ბავშვი იზრდება საბავშვო ბაღებსა და ბაგებში. ჩვენ გვაქვს 19 ათასი კონსულტაცია. 340 ათასზე მეტი საბავშვო ადგილი საავადმყოფოებში, 120 ათასზე მეტი ადგილი საბავშვო სანატორიუმებში. სახელმწიფო დახმარება ფეხმძიმე ქალებისადმი, მრავალშვილიანი და მარტოხელა დედებისადმი, „გმირი დედის“ საპატიო წოდების შემოღება, სკოლა-ინტერნატების შექმნა და ბევრი სხვა რამ — სწორედ ეს არის ლენინის ანდერძის კონკრეტული შესრულება, ნამდვილი ლენინური ზრუნვა ახალგაზრდა თაობისათვის.

საერთაშორისო ცხოვრება

საბჭოთა კოსმონავტები სირიაში

დამასკო, 14 სექტემბერი. (საკდესი). დღეს სირიის არაბთა რესპუბლიკის პრემიერ-მინისტრმა იუსეფ ზუაინმა და თავდაცვის მინისტრმა გენერალმა ჰაფეზ ასადმა მიიღეს საბჭოთა კოსმონავტი მეჩრინავეები პავლე გელიაევი და ალექსი ლეონოვი, რომლებიც ვიზიტად არიან სირიაში. თავდაცვის მინისტრმა მათ აცნობა, რომ სირიის მთავრობამ გადაწყვიტა საბჭოთა კოსმონავტები დაჯილდოვოს პირველი ხარისხის „წარჩინების“ ორდენით გმირობისათვის, რაც მათ ჩაიღიენეს.

მუშაკების მდგომარეობა უარესდება

ლონდონი, 14 სექტემბერი. (საკდესი). ინგლისის უდიდესმა საავტომობილო კომპანიამ „ბრიტიშ მოტორ კორპორეიშენმა“ გამოაცხადა, რომ 30 ათასი მუშა გადაყავს არასრულ სამუშაო კვირაზე. ამ კომპანიის 20 საწარმოში დასაქმებულია დაახლოებით 112 ათასი მუშა. კომპანიის დირექციის განცხადებაში ნათქვამია, რომ მეტი წილი საწარმოები „მომდევნო კვირაში გადაყვანილ იქნება სამ ან ოთხდღიან კვირაზე“. ამასთან ხელფასი შესაბამისად მცირდება. კომპანიის წარმომადგენელმა განაცხადა, რომ „საბოლოო ანგარიშით სამუშაო კვირის შემცირება შეეხება გაცილებით მეტ მუშას“, რაც თითქოს „საჭიროა იყოს ახლანდელი ეკონომიური სიტუაციის გამო“.

კატრიოტთა წარმატებანი

ჰანოი, 14 სექტემბერი. (საკდესი). სამხრეთ ვიეტნამის განთავისუფლების არმიის მებრძოლებმა 1965 წლის ივლისიდან 1966 წლის ივლისამდე ცენტრალური ვიეტნამის რაიონში მწყობრიდან გამოიყვანეს მოწინააღმდეგის 126 ათასი ჯარისკაცი და ოფიცერი, მათ შორის 50 ათასი ამერიკელი და 10 ათასი სამხრეთკორეელი სამხედრო მოსამსახურე. ვიეტნამის საინფორმაციო სააგენტო იუწოდებს სააგენტო „განთავისუფლებას“ და იუწყება, რომ ამ პერიოდში განადგურებულია 24 ბატალიონი, მათ შორის 8 ამერიკული ბატალიონი, მოწინააღმდეგის ჯავშანსატანკო ჯარების სამი კოლონა და 163 ასეული. ბრძოლების დროს პატრიოტებმა ჩამოაგდეს ბევრი თვითმფრინავი, მოსპეს 1.400 ავტომანქანა და ჯავშანტრანსპორტიორი, გარდა ამისა, დაწვეს 25 მილიონი ლიტრი საერთო ტევადობის ბენზინსაცავი.

ლონდონი, 14 სექტემბერი. (საკდესი). სამხრეთ ვიეტნამის განთავისუფლების არმიის მებრძოლებმა დღეს საიგონის მიდამოებში ააფეთქეს ამერიკული სამხედრო სატვირთო მანქანა.

როგორც რეიტერის სააგენტოს კორესპონდენტი საიგონიდან იტყობინება, აფეთქების შედეგად დაიჭრა სამი ამერიკელი ჯარისკაცი.

ულბრიხტი ბულგარეთში

ბუქარესტი, 14 სექტემბერი. (საკდესი). ინგლისის უდიდესმა საავტომობილო კომპანიამ „ბრიტიშ მოტორ კორპორეიშენმა“ გამოაცხადა, რომ 30 ათასი მუშა გადაყავს არასრულ სამუშაო კვირაზე. ამ კომპანიის 20 საწარმოში დასაქმებულია დაახლოებით 112 ათასი მუშა. კომპანიის დირექციის განცხადებაში ნათქვამია, რომ მეტი წილი საწარმოები „მომდევნო კვირაში გადაყვანილ იქნება სამ ან ოთხდღიან კვირაზე“. ამასთან ხელფასი შესაბამისად მცირდება. კომპანიის წარმომადგენელმა განაცხადა, რომ „საბოლოო ანგარიშით სამუშაო კვირის შემცირება შეეხება გაცილებით მეტ მუშას“, რაც თითქოს „საჭიროა იყოს ახლანდელი ეკონომიური სიტუაციის გამო“.

დასრულებული კანონპროექტი

ვაშინგტონი, 15 სექტემბერი. საკდესის კორესპონდენტი ვ. კოპეტინი გვატყობინებს:

შეერთებული შტატების სენატმა გუშინ პრაქტიკულად დასამარა კანონპროექტი ზანგთა მოქალაქეობრივი უფლებების შესახებ, მასთან ერთად კი ამერიკის შავკანიან მოქალაქეთა იმედი, რომ უფლება ექნებათ იცხოვრონ იმ რაიონებში, სადაც მათი თეთრკანიანი თანამოქალაქენი ცხოვრობენ.

როგორც ცნობილია, კანონპროექტი ზანგთა მოქალაქეობრივი უფლებების შესახებ, რომელსაც სენატი იხილავს, ითვალისწინებს დღევანდელ ამერიკაში რასობრივი დისკრიმინაციის ერთ-ერთი ყველაზე დამამცირებელი ფორმის ლიკვიდაციას, რაც გამოიხატება იმით, რომ ზანგთა ოჯახებს უფლება არა აქვთ იყიდონ ან იქირაონ აიღონ ბინა ეგრეთ წოდებულ „თეთრკანიანთა“ რაიონებში. მაგრამ სამხრეთ შტატების სენატორებმა გადაწყვიტეს რადაც უნდა დაუჯდეთ არ შეუშვან ზანგები ამ რაიონებში. ჯერ სენატორები არა და არ გამოჩნდნენ სხდომათა დარბაზში და, ვინაიდან შეთანხმებულობა ვერ იკრიბებოდა, კანონპროექტის განხილვა ყოველდღე იდებოდა. ბოლოს, როცა როგორც იქნა ხელში ჩაიგდეს 51-ე სენატორი, რომელიც საჭირო უმრავლესობის უზრუნველყოფდა, სამხრეთელებმა მიმართეს ძველ ნაცად ხერხს — ფლიბუსტიერობას.

სენატის დემოკრატიული უმრავლესობის ლიდერმა მენსფილდმა იმედი დაკარგა, რომ საქმეს ხელს წაუწევდა და შეიტანა წინადადება ფლიბუსტიერობის აკრძალვის შესახებ. მაგრამ ამ წინადადების განხილვიელებას სენატორთა ხმების ორი მესამედი სჭირდებოდა.

გუშინ, როგორც იქნა წინადადებას კენჭი უყარეს. როგორც მოსალოდნელი იყო, სენატმა უარყო წინადადება ფლიბუსტიერობის შეწყვეტის შესახებ. სამხრეთელ სენატორებს გზა ხსნილი აქვთ, რომ დიდი ხნით გადადონ კანონპროექტის კენჭისყრა.

სენატის უარმა შეწყვეტოს ზანგთა მოქალაქეობრივი უფლებების კანონპროექტის ობსტრუქცია, დაადასტურა წინათ გამოთქმული ვარაუდი, რომ კონგრესის მიმდინარე სესიაზე ამ კანონპროექტს არ მიიღებენ. ამერიკის მრავალმილიონანმა ზანგმა მოსახლეობამ დაკარგა იმედი, რომ მონობის გაუქმების ასი წლის შემდეგ უფლება ექნებათ თეთრკანიანების გვერდით იცხოვრონ.

მოზამბიკელი პარტიზანები უტევენ

ალჟირი, 14 სექტემბერი (საკდესი). „მოზამბიკის ეროვნულ - განმათავისუფლებელი არმიის რიგხელი ბრძოლის ორი წლის მანძილზე 300 მებრძოლიდან 7 ათას მებრძოლამდე გაიზარდა“, — განაცხადა გაზეთ „ელ-მუჯაჰიდისადმი“ მიცემულ ინტერვიუში მოზამბიკის განთავისუფლებისათვის ბრძოლის ფრონტის ხელმძღვანელი კომიტეტის წევრმა დოს სანტოსმა. მან დაწვრილებით ილაპარაკა, თუ როგორ ებრძვის მოზამბიკის განთავისუფლებისათვის.

„ჩვენმა პარტიზანებმა, — ანონიმნა დოს სანტოსმა, — 1964 წლიდან მოსპეს 3 ათასზე მეტი პორტუგალიელი ჯარისკაცი და ოფიცერი და ჩამოაგდეს მოწინააღმდეგის 2 თვითმფრინავი. კაბოს, დელგადოსა და ნიასის პროვინციები, რომელთა ფართობი 5 ათასი კვადრატული კილომეტრია და რომელთა მოსახლეობა 800 ათასი კაცია, მთლიანად განთავისუფლებულია პორტუგალიელი კოლონიზატორებისაგან და ექვემდებარება მოზამბიკის განთავისუფლებისათვის ბრძოლის ფრონტის ადმინისტრაციულ კონტროლს“.

შეეხო რა განთავისუფლებულ რაიონებში მოზამბიკის განთავისუფლების ი ს ა თ ვ ი ს ბრძოლის ფრონტის საქმიანობას, დოს სანტოსმა ხაზი უკუნა, რომ ეს საქმიანობა უშინაარეს ყოფილა მიზნად ისახავს „კოლონიური სისტემის სისტემატურ ლიკვიდაციას, მოზამბიკელთა ხელისუფლების ორგანოების შექმნას, აგრეთვე სოციალური და ეკონომიური ცხოვრების აქტივიზაციას“.

„ჩვენ ყველაფერი უნდა ვიღონოთ, რომ განვამტკიცოთ თავდაცვისუნარიანობა, დავიცვათ მშვიდობა, რომელიც ბარბაროსულად დაარღვიეს ამერიკელმა იმპერიალისტებმა ვიეტნამში“, — განაცხადა ეროვნული თავდაცვის მინისტრმა, პოლონეთის მარშალმა მარიან სპიხალსკიმ ზეიმზე, რომელიც ზეგეის კავშირგამბმულობის სამხედრო სასწავლებელში გაიმართა კურსანტებისათვის ოფიცერთა წოდებების მინიჭების გამო. — ჩვენი ინტერნაციონალური მოვალეობაა დავეხმაროთ ვიეტნამელ ხალხს. ჩვენ ვეხმარებოდით და კვლავაც დავეხმარებით მას“. ხალხთა მშვიდობასა და უშიშროებას, თქვა შემდეგ მინისტრმა, საფრთხეს უქმნის დასავლეთგერმანელ რევანშისტთა და იმპერიალისტთა ბონის მთავრობის ავანტიურისტული ხრიკები, მათი ჯიუტი მხარფეჩა ხელი იგდონ ატომური იარაღი, თავხედურად ხელყონ გერმანიის დემოკრატიული რესპუბლიკის სუვერენიტეტი, პოლონეთის უძველესი ოდერისა და ნოისეს ხაზღვრები, საბჭოთა კავშირისა და ჩეხოსლოვაკიის ტერიტორიის ნაწილი.

„ახეთ პირობებში, — ხაზი გაუსვა მ. სპიხალსკიმ, — ჩვენი ქვეყნის თავდაცვითი ძალიერების განმტკიცება ჩვენთვის ერთ-ერთი ყველაზე საარსებოდ დიდმნიშვნელოვანი ამოცანაა. ჩვენი უშიშროებისა და მომავ სოციალისტური ხალხების უშიშროების გარანტიაა ვარშავის ხელშეკრულების ძლავრი შეიარაღებული ძალები“.

□ **კუბა** ემზადება საზეიმო ვითარებაში აღნიშნოს კუბის ყველაზე მასობრივი რევოლუციური ორგანიზაციის — რევოლუციის დაცვის კომიტეტების მე-6 წლისთავი. ეს კომიტეტები შეიქმნა ხალხის მონაპოვრის დასაცავად 1960 წლის შემოდგომის მაცცარ დღეებში, როცა საკრო იყო გადამწყვეტი ღონისძიებების განხორციელება საბოტაჟისა და კონტრრევოლუციის ძირგამომთხრელი საქმიანობის ჩასახშობად. რევოლუციის დაცვის კომიტეტები, რომლებმაც თავიანთ რიგებში ორ მილიონზე მეტი კუბელი გააერთიანეს, უდიდეს როლს ასრულებენ კუბის მთელ ცხოვრებაში. ისინი ეხმარებიან კუბის კომუნისტურ პარტიასა და რევოლუციურ მთავრობას სოციალიზმის შენებლობის სულ სხვადასხვა ამოცანების გადაწყვეტაში, აწყობენ მასობრივ კამპანიებს განათლებისა და ჯანმრთელობის დაცვის დარგებში, თვალყურს აღევნებენ სახალხო დოვლათის ხელშეუხებლობას, გადაჭრით აღკვეთენ იმპერიალისტური აგენტურის ხრიკებს.

მე-6 წლისთავის გამო გამართული ზეიმის ცენტრი, როგორც ყოველთვის, იქნება ჰავანის ხოსე მარტის სახელობის რევოლუციის მოედანი. 28 სექტემბერს მოედანზე გაიმართება მრავალთასიანი მიტინგი და დიდი საბავშვო ზეიმი.

□ **ალბანეთში** დამთავრდა სრულიად გერმანიის მუშათა 24-ე კონფერენცია, რომელშიც მონაწილეობდა ორივე გერმანული სახელმწიფოსა და დასავლეთ ბერლინის ათასზე მეტი დელეგატი. სრულიად გერმანიის მუშათა ამ ფორუმის მონაწილეებმა ორი დღის განმავლობაში გულსადილად ისაუბრეს გერმანიის განვითარების გზების, გერმანული ერის მომავლის შესახებ.

გერმანიის დემოკრატიული რესპუბლიკის მეცნიერთა და მეტალურგთა პროფკავშირის თავმჯდომარემ რ. ზომერმა და დასავლეთგერმანელ მშრომელთა წარმომადგენელმა მოხსენებებში აღნიშნეს, რომ საჭიროა, რომ ორივე გერმანულმა სახელმწიფომ მიაღწიოს ურთიერთგაგებასა და დაახლოებას, საჭიროა მუშების, მათი პარტიებისა და პროფკავშირების ერთობლივი მოქმედება ევროპის მშვიდობის შენარჩუნებისათვის ბრძოლაში, რევანშისა და ატომური შეიარაღების პოლიტიკის წინააღმდეგ, რომელსაც ბონი ახორციელებს.

კონფერენციის მონაწილენი ტაშის გრიალით შეხვდნენ სამხრეთ ვიეტნამის განთავისუფლების ეროვნული ფრონტის გერმანიის დემოკრატიულ რესპუბლიკაში წარმომადგენლის ზიონგ დინ თხაოს გამოსვლას, რომელმაც ილაპარაკა თავისუფლებისა და ეროვნული დამოუკიდებლობისათვის სამხრეთვიეტნამელი ხალხის გმირული ბრძოლის შესახებ.

კონფერენციაზე სიტყვა წარმოთქვა გერმანიის ერთიანი სოციალისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის პოლიტბიუროს წევრმა კანდიდატმა ჰორსტ ფინდერმანმა.

* * *

ბულგარეთის სახალხო რესპუბლიკაში ქიმიური მრეწველობა განსაკუთრებით სწრაფი ტემპებით ვითარდება. შენდება მთელი რიგი დიდი საწარმოები. სურათზე: ნავთობქიმიური კომბინატის საერთო ხედი.

ფოტო ბტა-საკდესისა.

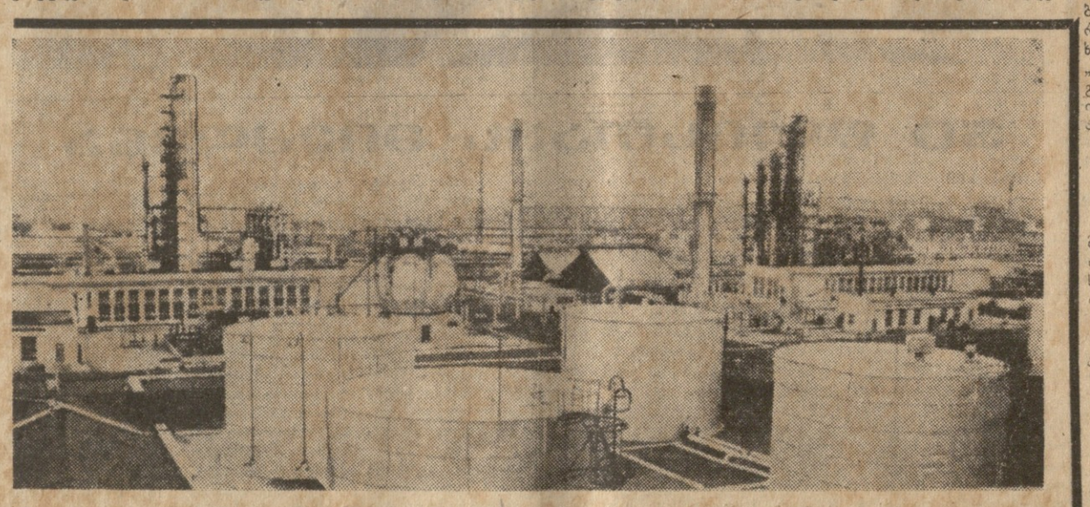

ახალი ცხოვრების გზაზე

მოძმე სოციალისტურ ქვეყნებში

□ **ბულგარეთის** კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის, ბულგარეთის სახალხო კრების პრეზიდიუმისა და მინისტრთა საბჭოს მიწვევით სოფიაში ჩავიდა ჩეხოსლოვაკიის პარტიულ-სახელმწიფო დელეგაცია ჩეხოსლოვაკიის კომუნისტური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივნის, ჩეხოსლოვაკიის სოციალისტური რესპუბლიკის პრეზიდენტის ანტონინ ნოვოტნის მეთაურობით.

□ **ხატინის** პროვინციის კუანის რაიონის მოსახლეობა ამერიკული ბომბებისა და რაკეტების ნამსხვრევებს აგროვებს სასოფელ-სამეურნეო იარაღების გამოსაყენებლად. ამ რაიონის პატრიოტებმა უკვე გამოუშვეს 16 ათასი სახნისი. როგორც ვიეტნამის საინფორმაციო სააგენტო იუწყება, ამ პატრიოტულ თაოსნობას, რომელიც დაიწყო ლუზუნგით „გადავაქციოთ ამერიკელ აგრესორთა იარაღი საწარმოო ფრონტზე მათი დამარცხების იარაღად“, მხარი დაუჭირეს მთელი პროვინციის მშრომელებმა.

□ **ჩეხოსლოვაკიის** მანქანათმშენებლობის ცენტრში ქალაქ ბრნოში გაიხსნა მანქანათმშენებლობის ტრადიციული მე-8 საერთაშორისო ბაზრობა. პროდუქცია წარმოადგინა 37 ქვეყნის, მათ შორის საბჭოთა კავშირისა და ეკონომიური ურთიერთდახმარების საბჭოს წევრი სხვა სახელმწიფოების 995 ფირმამ. ბაზრობა მიმდინარეობს ლოზუნგით „ტექნიკა მშვიდობისა და პროგრესის სამსახურში“ და მიზნად ისახავს ხელი შეუწყოს ტექნიკურ პროგრესს ჩეხოსლოვაკიასა და მთელ მსოფლიოში.

განსაკუთრებით ფართოდ არის წარმოდგენილი ბაზრობაზე ლითონდასამუშავებელი ჩარხები, საფეიქრო მანქანები, საანგარიშო-გამოსათვლელი ტექნიკა, სხვადასხვა აპარატურა, ავტომობილები.

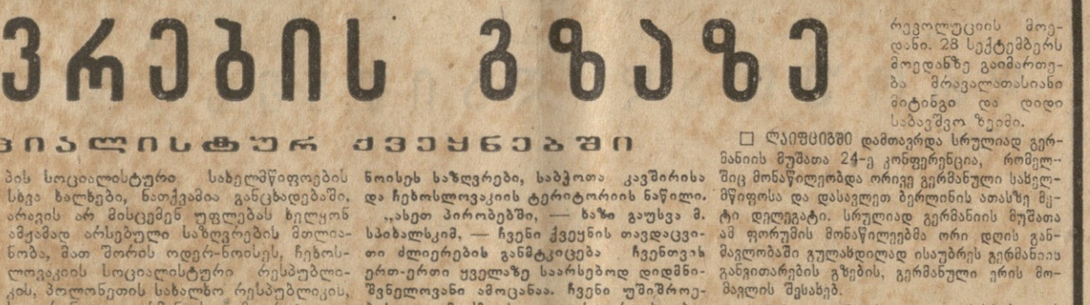

საერთაშორისო ცხოვრება

უშედეგო „დაშოშმინება“

ვაშინგტონი, 15 სექტემბერი. საკდესის კორესპონდენტი ვ. ჯაშედჩენკო იუწყება:

გუშინ თეთრმა სახლმა გამოაქვეყნა მოხსენება სამხრეთ ვიეტნამის „დასაშოშმინებლად“ ამერიკის შეერთებული შტატების ღონისძიებათა შესახებ, რომელიც მოამზადა პრეზიდენტის სპეციალურმა თანაშემწემ კომერმა. ხუთი თვის წინათ ჯონსონმა კომერს დაავალა ვაშინგტონიდან ეხელმძღვანელა და კოორდინაცია გაეწია ამერიკის შეერთებული შტატების მთელი არასამხედრო საქმიანობისათვის სამხრეთ ვიეტნამში.

ამ მოხსენების გამოქვეყნებასთან დაკავშირებით პრეზიდენტმა ჯონსონმა განაცხადა, რომ სამხრეთვიეტნამელებმა (მას მხედველობაში ჰქონდა საიგონის რეჟიმი—კორესპონდენტის შენიშვნა) და მათმა ამერიკელმა მოკავშირეებმა ჯერჯერობით ვერ მოიგეს „მეორე ომი“ — ვერ მოინადირეს ხალხის გული, და სამხრეთ ვიეტნამში ვერ შექმნეს მყარი საზოგადოება და ეკონომიკა. ამასთანავე ჯონსონმა ამტკიცებდა ამ მიმართულებით მიღწეულია ძლიერ ფერადოვანი პროგრესი.

პრეზიდენტის შემდეგ გ. მოსულმა კომერმაც აღიარა, რომ ამერიკის შეერთებულმა შტატებმა ვერ მოიგეს „მეორე ომი“ სამხრეთ ვიეტნამში და რომ იქ კვლავინდებურად უამრავი პრობლემაა. მან კორესპონდენტებს განუცხადა, რომ სამხრეთ ვიეტნამში უკანასკნელი 6-12 თვის მანძილზე მთავარი პრობლემა იყო ინფლაცია, რომელიც სულ უფრო ძლიერდება.

მის მიერ წარმოდგენილ მოხსენებაში ნათქვამია, რომ ამერიკის შეერთებული შტატები ამირეკენ „თავიანთი შეცდენილობა გაისად ძირითადად იმის მოახმარონ, რომ დაეხმარონ სამხრეთ ვიეტნამის მთავრობას ეკონომიკის სტაბილიზაციაში“.

წარმატებების ათი წელი

კაირო, 14 სექტემბერი. (საკდესი). 10 წელი გავიდა მას შემდეგ, რაც ეგვიპტელმა ხალხმა დაამარცხა „იმპერიალისტთა შეთქმულება, რომელიც მიზნად ისახავდა მოეშალა ნაციონალ სუეცის არხი“, ამ ღირსშესანიშნავ თარიღს უძღვნის სარედაქციო სტატიას კაიროს გაზეთი „ალ-აჰრამი“. 10 წლის წინათ სწორედ ამ დღეს — 1956 წლის 14 სექტემბერს — ცნობილი გახდა, რომ სუეცის არხის ყოფილ მფლობელთა მითითებით ყველა უცხოელმა ლოცმანმა და სხვა უცხოელმა მოსამსახურეებმა გადაწყვიტეს 15 სექტემბრიდან შეეწყვიტათ მუშაობა. ამ დიფერსიის ჩაფუშვასა და იმ სიძნელეთა გადალახვაში, რაც წარმოიშვა იმასთან დაკავშირებით, რომ ერთდროულად წავიდა ყველა უცხოელი ლოცმანი (ისინი კი უმრავლესობას შეადგენდნენ). დამოუკიდებელ ეგვიპტეს დაეხმარნენ სოციალისტური ბანაკის ქვეყნები — სსრკ ჩეხეთი, იუგოსლავია, პოლონეთი, რუმინეთი, გერმანიის დემოკრატიული რესპუბლიკა. — ხაზგასმით აღნიშნავს გაზეთი. კოლონიზატორთა ეარაუდი, რომ ეგვიპტის ხელისუფლები ვერ უზრუნველყოფდნენ სუეცის არხის ყოველდღიურ ნორმალურ მუშაობას, მთლიანად ჩაიფუშა. წლითიწლობით განუწყვეტლივ უძლიერდებოდა სუეცის არხში ნაოსნობისა და მოსასახურების პირობები, ხოლო არხში გამავალი გემების რიცხვი სულ უფრო იზრდება. არხის ექსპლოატაციისაგან შემოსავალმა შარშან 85.7 მილიონი ეგვიპტური გირვანქა შეადგინა. ეგვიპტის ადმინისტრაციამ, — აღნიშნავს „ალ-აჰრამი“, — დიდ წარმატებებს მიაღწია მუშაობაში. არხში გემების გავლის დრო 18 საათიდან 12 საათამდე შემცირდა. გავლის დროს ავარიათა რიცხვი შემცირდა. თუ წინათ ყოველ ხუთი ათას გემზე მოდიოდა 30 ავარია, ახლა მოდის ერთი; არხის გაფართოება და გაღრმავება ხელს უწყობს არხის გავლით საერთაშორისო საზღვაო ტვირთნაგადის რიცხვის გადიდებას. წარმატებთან ერთად გადაწყვეტილია ეგრეთვე ეროვნული კადრების მომზადების პრობლემა. თუ ნაციონალიზაციამდე არხში მუშაობდა 27 არაბი ლოცმანი, ახლა მუშაობს 180 — ხახს უსვამს გაზეთი.

გადადიან ბელგიაში

პარიზი, 14 სექტემბერი. (საკდესი). ნატოს საბჭომ, რომელიც დღეს შეიკრიბა პარიზში მეუღიე წარმომადგენლობა დონეზე, მოიწონა წინადადება, რომ ევროპაში განლაგებული ნატოს გაერთიანებული შეიარაღებული ძალების უმაღლესი მთავარსარდლის შტაბი გადატანილ იქნეს შიეივრ-კასტოში (ბელგია), რომელიც 60 კილომეტრზე მდებარეობს ბრიუსელიდან. შტაბი, რომელიც პარიზის ახლოს ოროანკურში იყო, გადადის საფრანგეთის მოთხოვნით, რომელმაც განაცხადა, რომ გადის ჩრდილოეთ ატლანტიკის კავშირის სამხედრო ორგანიზაციიდან.

საბჭომ მოიწონა აგრეთვე გადაწყვეტილება, რომ რომში გადაიტანონ ნატოს სამხედრო კოლეჯი, რომელიც ამზადებს ოფიცრებს ჩრდილოეთ ატლანტიკის ბლოკის მეთაურთა პოსტებისათვის.

ესპანელი ბელადი

ბონი, 15 სექტემბერი. (საკდესი). ინდოეთის თავდაცვის სამინისტრომ პრესაში გამოაქვეყნა განცხადება იმ მოლაპარაკების შედეგების, რომელსაც ორ დღეს აწარმოებდნენ დელიში პაკისტანის არმიის მთავარსარდალი გენერალი იაჰიაჰანი და ინდოეთის არმიის შტაბის უფროსი გენერალი კუმარამანგალამი.

განცხადებაში აღნიშნულია, რომ მოლაპარაკება მოიწყო იმ შეთანხმების შესაბამისად, რომელიც ითვალისწინებს პერიოდულ შეხვედრებს ორივე მხარისათვის საინტერესო საკითხების განხილველად.

ორივე მხარემ საჭიროდ ცნო განახორციელონ ღონისძიებანი, რათა ხელი შეუწყონ მშვიდობიანი პირობების დაცვას სასაზღვრო რაიონებში.

ეროვნული

... ...

გაცხადება

პარიზი, 14 სექტემბერი. (საკდესი). ცნობილი ფრანგი პოლიტიკური მოღვაწე, მთავრობის ყოფილი მეთაური პიერ მენდეს-ფრანსი დღეს დაბრუნდა საბჭოთა კავშირში ორი კვირის მოგზაურობიდან. იგი მოგზაურობდა საზოგადოება „სხრ კავშირ-საფრანგეთის“ მიწვევით.

ჩვენი მოგზაურობა უაღრესად საინტერესო იყო, განუცხადა პ. მენდეს-ფრანსმა ჟურნალისტებს პარიზის ბურეულ აეროდრომზე ჩამოსვლისას. საინტერესო იყო როგორც მოგზაურობის თვალსაზრისით, ისე პოლიტიკური საუბრებს თვალსაზრისთვეც. უკანასკნელად საბჭოთა კავშირში ეს ვიყავ თუ შვიდი წლის წინათ ვიყავი და ახლა, ამრიგად, შემიძლია მოვახდინო შედარება. შემიძლია დავადასტურო, რომ არის გაუმჯობესება. მნიშვნელოვანი პროგრესი ეკონომიკის მრეწველობის, სოფლის მეურნეობის და კულტურის დარგებში. ყველგან ძალზე მეგობრულად გვხვდებოდნენ და მინდა მადლობა გადავუხადო ყველას, ვინც ასეთი ზაუურადღებო და ასეთი საინტერესო მოგზაურობის შესაძლებლობა მომცა.

საფრანგეთის გადაწყვეტილება

პარიზი, 14 სექტემბერი. (საკდესი). მიმდინარე წლის 1 ოქტომბრიდან საფრანგეთი უკან გაიწევს თავის წარმომადგენელს ნატოს მეუღიე საბჭოს ხელმძღვანელობიდან, რომლის შტაბი ბინა ეიმეხგტონშია. ამერიკიდან საფრანგეთი ამ კომიტეტში წარმოდგენილ იქნება მხოლოდ „კავშირის ... სიით“, რომლის სტატუსის ... ...

ᲩᲝᲗᲐ ᲠᲣᲡᲗᲐᲕᲔᲚᲘ
ᲓᲦᲔ

ᲡᲔᲥᲢᲔᲛᲑᲔᲠᲘ ᲠᲣᲡᲗᲐᲕᲔᲚᲘᲡ ᲡᲐᲘᲣᲑᲘᲚᲔᲝ ᲗᲕᲔᲐ

ᲬᲘᲒᲜᲘ ᲙᲘ ᲐᲠᲐ—ᲑᲐᲚᲘ ᲒᲐᲠ!

ᲠᲝᲪᲐ ᲧᲣᲠᲡ ᲕᲣᲒᲓᲔᲑ ᲠᲣᲡᲗᲐᲕᲔᲚᲡ

ᲪᲜᲝᲑᲘᲚᲘᲐ, რომ პოლონური პოეზია პოლონურ ენაზე (ადრინდელი პოლონელი პოეტები ლათინურ ენაზე წერდნენ) ნაგვიანევი რენესანსის ეპოქაში აყვავდა. პოლონურ ენაზე არსებობს, რასაკვირველია, პოეტურ ნაწარმოებთა უფრო ადრინდელი ჩანაწერებიც. პოლონური „ბოგოროდიცა“ პირველი სტროფები შეიძლება მივაკუთვნოთ XIII საუკუნეს, როცა უკვე საქართველოს ერთიანი ლიტერატურის შვიდასწლოვანი იუბილეა ჰქონდა. მაგრამ შუათლიური ენაზე მხატვრული ლიტერატურის ფუძემდებლად ითვლება ნიკოლაი რეი (1505-1569 წწ.), მხატვრული ლიტერატურის პოეტური და ლექსიკური ფორმების მამამთავრად კი დიდი ტალანტითა და გემოვნებით დაჯილდოებული იან კოხანოვსკი (1530-1584 წწ.). ალბათ ამიტომ XVI საუკუნეს ჩვენში ოქროს ხანას უწოდებენ. სწორედ მაშინ პოლონური ლიტერატურა პირველად შევიდა მსოფლიო ლიტერატურაში, და ამის დამამტკიცებელი საბუთი იყო კოხანოვსკის ლექსების თარგმანები, რომლებმაც ლიტერატურულ დასავლეთში დიდი სახელი მოიხვეჭა.

შემდგომ, პოლონური პოეზიის უოველი ახალი აღმავლობის პერიოდში პოლონელი პოეტები ყოველთვის რენესანსს მიმართავდნენ. ახე იყო XVIII საუკუნეში განმთავისუფლებელთა ეპოქაში, XIX საუკუნეში რომანტიზმის ეპოქაში. ვერც ჩვენმა საუკუნემ მოახერხა, რომ ამ გამოძახილისათვის ყური არ დაეგდო. ამასთან პირველწყარო იყო არა მარტო კან კოხანოვსკის შემოქმედება, არამედ მეორე პოეტის, კოხანოვსკის მოგვარისა და ნათესავის თხზულებანიც. რასაკვირველია, ტასსოს „ჯერუსალიმი“ და არიოსტოს „შშაგი როლანდის“ გენიალურ მთარგმნელ პეტრე კოხანოვსკეზე (1566-1620 წწ.) ვლაპარაკობთ.

მოვიგონოთ თარიღები: ლიუდოვიკო არიოსტო — 1474-1533 წწ., ტორკვატო ტასსო — 1544-1599 წწ. ესე იგი, ჩვენ ისევ XVI საუკუნეს მივმართავთ, და შეიძლება იმაზე ლაპარაკი, რომ ლიტერატურის ეს ორი შედევრი პოლონური პოეზიის იმ პირველი შემოქმედებითი გაელვების თანატოლია, რომელმაც აგრეთვე თავისი ადგილი დაიმკვიდრა მსოფლიო ლიტერატურაში. მიკეკევიჩის „გრაჟინისა“ და სლოვაცკის „ბენევსკის“ ანალიზი დაგვარწმუნებს, რომ არა თუ ორიგინალობამ, რომლებიც ჩვენი პოეტებისათვის ხელმისაწვდომი იყო, არამედ, რაც ყველაზე ძირითადია, მათმა თარგმანებმა, რომლებიც ხავალდებულო სასწავლო ლიტერატურას მიეკუთვნება, დიდი გავლენა მოახდინეს არა თუ დასავლეთ ნაწარმოებებზე, არამედ ამ ავტორთა მთელ შემოქმედებაზე. მათ ხომ ნორვიდისა და ვისპიანსკის მეშვეობით თანამედროვე პოეტებამდეც თავიანთი ძლიერი გენიით წინ მიჰყავთ პოლონური პოეზია.

იან კოხანოვსკი უფრო ცოტას თარგმნიდა, ვიდრე პეტრე კოხანოვსკი, მაგრამ იგი თარგმნიდა გენიალურად და ურთიერთობა ჰქონდა მაშინდელ იტალიურ და ფრანგულ პოეზიასთან. პოლონეთში მხატვრული ლიტერატურისა და პოეზიის ცეცხლი აგიზგიზდა XVI საუკუნეში ნატეურინეს ნაპერწკლებისგან, რათა მერე აღარ ჩამქრალიყო, მიუხედავად XVII საუკუნისა და XIX საუკუნის მეორე ნახევრის მწუხრისა.

ჩვენ ვიცით, რომ XVI საუკუნეში ქართველი ხალხი კულტურის განვითარებისათვის სრულიად არახელსაყრელ მდგომარეობაში იმყოფებოდა. ქართულ ლიტერატურას მხოლოდ მეცხრამეტე საუკუნეში, რომანტიზმის პერიოდში, მიეცა შესაძლებლობა მსოფლიო ლიტერატურასთან კონტაქტები დიმყარებინა.

როდესაც საბჭოთა ეპოქაში საქართველოს ახალი აყვავების პირობები შეექმნა, იგი ისევ გახდა პოეზიის ერთ-ერთ წყაროდ, რომელიც იმდენად ეხმაურებოდა პოლონურ პოეზიას, რომ სწორედ გოცება სიმონ ჩიქოვანისა და იუზეფ ჩეხოვიჩის ზოგიერთი სტროფის მსგავსება. უდროოდ გარდაცვლილი ეს ორივე ჩვენი თანამედროვე პოეტი ერთსა და იმავე 1903 წელს დაიბადა!

თუ პოლონური ლიტერატურის ჩასახვა ამა თუ იმ ზომით დავალებული XVI საუკუნეში აპენინის ნახევარკუნძულის ლიტერატურის აყვავებისაგან, შეიძლება ეჭვიანობის საკითხი, ამ დრამდე ეტალიამ საიდან მიიღო დიდი ხელოვნების ესტაფეტა?

ანტიკურ სამყაროსთან კავშირი ადრინდელი შუა საუკუნეების პერიოდში იმდენად იყო გაწყვეტილი ან ყოველ შემთხვევაში შესუსტებული დასავლეთ ევროპაში, რომ არ შეიძლება რაღაც მემკვიდრეობაზე ლაპარაკი. კონსტანტინოპოლის დაცემა და სასწავლო ელიტის დასავლეთში გახიზნვა შეიძლება ევროპული ჰუმანიზმისა და რენესანსის ერთ-ერთ იმპულსად ჩაითვალოს, მაგრამ არა ერთადერთად და არც პირველად. კიდევ უფრო ადრე ჯვაროსანთა ლაშქრობის მონაწილენი, მათ შედგომ კი იმავე გზით გამგზავრებული ვაჭრები და თავგადასავალთა მაძიებელნი აღწევდნენ კულტურის კერებს, რომელთაც ანტიკური მემკვიდრეობა შეინახეს.

პოლონური ოქროს ხანიდან ოთხი საუკუნით უკან დავიხიოთ და ჩვენ აღმოვაჩენთ დახვეწილი ლიტერატურის საუცხოო მაგალითებს. მაგალითად, ძველი საქართველოსათვის ოქროს ხანაა XII საუკუნე და XIII საუკუნის დასაწყისი. და თუ ჩვენ პოლონური პოეტური კულტურის ჩირაღდანს ვანთებდით, ვსარგებლობდით რა იტალიიდან ჩვენამდე მოღწეული შირალით, ახლო აღმოსავლეთთან ამ კულტურის უფრო ადრინდელმა კონტაქტებმა კი, ეჭვს გარეშეა, გააჩაღეს ამავე კულტურაში მანამდე მბუუტავი კოცონი. რა შეიძლება იყოს პოლონელი პოეტისათვის იმაზე უფრო მიმზიდველი, რომ შეძლოს ჩაიხედოს პოლონური პოეზიის საწყისთა საწყისებში?

ერთი ადამიანისათვის შეუძლებელი იქნებოდა ყველა ამ საწყისს ჩაასწვდომოდა. და ჩემი გამოკვლევებისათვის ამოვირჩიე ერთი — ქართული პოეზიის შედევრი იმ ვარაუდით, რომ მასში მეპოვნა ჩვენთვის განსაკუთრებული მშვენიერებანი. ტემპერამენტისა და ეროვნულ გემოვნებათა საოცარი მსგავსება მიკარნახებდა, რომ საუკუნეთა სიღრმეში მოინახებოდა ნათესავური ნიმუში, რომელთაც მოხერხდებოდა პოლონური ხელოვნების საწყისებს შუქი მოჰფენოდა. ამ ხელოვნებამ ხომ ბევრი რამ გადმოიღო რენესანსის ეპოქის ალპებისმიერი მშვენიერი ფიქალიდან, ამ ეპოქის განთადის ამიერკავკასიის ხხივთა კი შეიძლება იგი გაამდიდროს.

და მაშინ ტელმენი „პან ტადეუშიდან“ დროთა სრბოლისაგან გაბუნდოვანებულ სარკეში მოულოდნელად დაინახავს ფაატმანის სილუეტს „ვეფხისტყაოსნიდან“. ეს კი ჩვენ დაგვარწმუნებს, რომ მშვენიერების ზოგადსაკაცობრიო დინებაში არის მოტივთა მემკვიდრეობითობა, იმისგან დამოუკიდებლად, იქნება ეს გამოხატული კოხანოვსკისა და მიკეკევიჩის თექვსმეტმარცვლოვანი ტაეპებით, პოეროსის და ვირგილიუსის ჰეგზამეტრით თუ რუსთაველის შაირით.

XII საუკუნის მიწურულში, ეგრეთწოდებული აღმოსავლეთის რენესანსის ხანაში, რომელიც რამდენიმე საუკუნით წინ უსწრებდა ევროპულ რენესანსს, ძველი საქართველო თავისი ძლიერების ძწვერვალზე იდგა. ჩვენ ვიცით, რომ დავითის, გიორგი III და მისი ქალიშვილის თამარის მეფობა საქართველოსათვის პოლონური ოქროს ხანის ეკვივალენტი იყო. უზომოდ დასანანია, რომ ცეცხლისა და სისხლისღვრის ხანას ვერ გადაურჩა ამ ეპოქის უმნიშვნელოვანესი ლიტერატურული ნაწარმოების „ვეფხისტყაოსნის“ ხელნაწერი და რომ რუსთაველის უდიდესი ეპოპეის ტექსტი, რომელიც 7.000-მდე თექვსმეტმარცვლიან ტაეპს მოიცავს, დღემდე გულმოდგინე ძიების საგნად რჩება. გადარჩენილი გვიანდელი ხელნაწერები, მერე დაბეჭდილი გამოცემანიც ხშირად განსხვავდებიან დეტალებით. როგორც ცნობილია, მთელ მსოფლიოში გადამწერებს უყვართ „გალამაზება“ და არა მხოლოდ გადამწერებს, არამედ ხშირად... მთარგმნელებსაც.

ამ გალამაზებისა, როგორც ცეცხლის, ისე მეშინოდა, როდესაც ხელი მოვკიდე იმ ამოცანის გადაწყვეტას, რაც რამდენიმე წლის წინათ მეჩისლავ კოტლიარჩიკმა, კრაკოვის თეატრის დირექტორმა, მაფიქრებინა. მისთვის უნდა წარმედგინა რაღაც ნახევრფაბრიკატის მსგავსი დრამატურგიული დამუშავებისათვის. მას სურდა ფრაგმენტებისაგან შეექმნა დამთავრებული დრამატული ნაწარმოები, სწორედ ფრაგმენტებისაგან, რადგან მთელი ეპოპეის დადგმას, სულ ცოტა, 50 საათი მაინც დასჭირდებოდა. მაგრამ ნაწარმოების არაჩვეულებრივმა ღირსებებმა სურვილი აღმძრა სრული თარგმანი და არა მხოლოდ შემოკლებული პოეტური გადმოცემა გამეკეთებინა.

როგორც ცნობილია, საქართველოს კულტურა XII საუკუნეში მაღალ დონეზე იდგა. „ვეფხისტყაოსანს“ გენიალური ავტორი უდიდესი ტრადიციის პირობებში ქმნიდა ნაწარმოებს იმ დროისთვის ახალი სულისკვეთებით. უვიცობასა და მონობას უპირისპირებდა ჰუმანიზმის ისეთ იდეალებს, როგორიც არის პიროვნების თავისუფლების პატივისცემა, ყველისის უფლების შეზღუდვა, ქალისთვის უფლების მინიჭება, მიწიერი სიყვარულისთვის ხოტბის შესხმა, ესე იგი, იდეალებს, რომლებმაც რამდენიმე საუკუნის შემდეგ ევროპა აამოძრავეს.

„ვეფხისტყაოსანი“ თავისი დროისათვის, ასე ვთქვათ, პროგრესულ პოლიტიკურ ნაწარმოებად გვევლინება. მის მოსპობას ცდილობდა არა მარტო ისტორიის ჩარხის უაღმა შეტრიალება, არამედ მტრის ხელიც. მაგრამ რუსთაველის ოთხ თუგინდ პოემაში აღწერილი ამბავი: არაბეთისა და ინდოეთის მეფენი, რომელთაც ვაჟიშვილი არა ჰყავთ, თავიანთ ქალიშვილებს გაამეფებენ. ამ ეპიზოდს ხომ ჰქონდა თავისი ისტორიული ეკვივალენტი — გიორგი III-ის სიკვდილის შემდეგ მეფედ თამარს აკურთხებენ.

ეპოპეას, მდიდარ შინაარსს გარდა, მდიდარი დრამატული ღირსებებიც აქვს. კომპოზიციის აღმოსავლური პრინციპი, რომელიც იმაზეა დაფუძნებული, რომ ერთი პირის თხრობა მეორის თხრობაში ფურჩქნება, ერთსა და იმავე დროს ამბის მოყოლას ართულებს, მაგრამ დრამატურგის წარმოსახვას აღძრავს. ამიტომ, თუმცა დიდი ფრაგმენტების ხშირად მიმართავენ, შესცვალა მოქმედნი პირნი და ქვეყნები, შეიტანა ეგზოტიკა, ფერადები, ფანტაზია, ისტორიკოსებს დოკუმენტური საფუძველი გამოაცალა, მაგრამ ლიტერატურის ისტორიკოსებს დაუტოვა შესაძლებლობა, რომ ეპოქის ატმოსფერო ეგრძნოთ, ავილის პოპულარობა იმდენად დიდი იყო, რომ მის მიერ შექმნილი შედევრი ახალი ხელნაწერებით ვრცელდებოდა. თუმცა მოქმედება არაბეთში, ინდოეთსა და ზღაპრულ ქვეყნებში მიმდინარეობს, ეს ნაწარმოები ფიგურალურად, მეტაფორულად გადმოგვცემს რეალურ ამბებს, რომლებიც XI და XII საუკუნეების საქართველოში მოხდა. გასაგებია, რუსთაველს არ შეეძლო წერა ამის შესახებ. ამიტომ ავტორმა ნაცადი ხერხით, რომელსაც პოეტები ხშირად მიმართავენ, შესცვალა მოქმედნი პირნი და ქვეყნები, შეიტანა ეგზოტიკა, ფერადები, ფანტაზია, ისტორიკოსებს დოკუმენტური საფუძველი გამოაცალა, მაგრამ ლიტერატურის ისტორიკოსებს დაუტოვა შესაძლებლობა, რომ ეპოქის ატმოსფერო ეგრძნოთ, ავილის ეს იგი, სილაბური ლექსწყობით, ცალკეული ფრაგმენტებში მე გამოვიყენე ორი მეტრული ლექსწყობა — მაღალი შაირი მაორული ტონალობაში და დაბალი შაირი მინორულ ტონალობაში. მე მგონია, მაღალი შაირი გვაგონებს ტროქეიულ ლექსწყობას, შეიძლება სპონდეურსაც, და ამავე დროს იგი შეიძლება ქორეულადაც ჩავთვალოთ. ასე ყოყმანით იმიტომ ვამბობ, რომ ეჭ მხოლოდ მიახლოებაა და არა იგივეობა პოლონური მეტყველების რიტმულ ლექსწყობებთან. დაბალი შაირი მოგვაგონებს შერეულ ქორეულ-დაქტილურ ლექსწყობებს, რომლებსაც ბეგზამეტრული ეიერ ძლიერ დაჰკრავთ. მხოლოდ ადგილ ქორეებისა (ორისა) და დაქტილებისა (ოთხისა) მყარია, ქორე კ სპონდეური ლექსწყობიდან ტროქეიულ ლექსწყობად შეიცვალა. სილაბური ლექსწყობით, მე გამოვიყენე ორი ფრაგმენტები. ამ ეპიზოდს ხომ ჰქონდა თავისი ისტორიული ეკვივალენტი — გიორგი III-ის სიკვდილის შემდეგ მეფედ თამარს აკურთხებენ.

ეპოპეის, მდიდარ შინაარსს გარდა, მდიდარი დრამატული ღირსებებიც აქვს. კომპოზიციის აღმოსავლური პრინციპი, რომელიც იმაზეა დაფუძნებული, რომ ერთი პირის თხრობა მეორის თხრობაში ფურჩქნება, ერთსა და იმავე დროს ამბის მოყოლას ართულებს, მაგრამ დრამატურგის წარმოსახვას აღძრავს. ამიტომ, თუმცა დიდი ფრაგმენტების ხშირად მიმართავენ, შესცვალა მოქმედნი პირნი და ქვეყნები, შეიტანა ეგზოტიკა, ფერადები, ფანტაზია, ისტორიკოსებს დოკუმენტური საფუძველი გამოაცალა, მაგრამ ლიტერატურის ისტორიკოსებს დაუტოვა შესაძლებლობა, რომ ეპოქის ატმოსფერო ეგრძნოთ, ავილის ეს იგი, სილაბური ლექსწყობით, ცალკეული ფრაგმენტებში მე გამოვიყენე ორი მეტრული ლექსწყობა — მაღალი შაირი მაორულ ტონალობაში და დაბალი შაირი მინორულ ტონალობაში. მე მგონია, მაღალი შაირი გვაგონებს ტროქეიულ ლექსწყობას, შეიძლება სპონდეურსაც, და ამავე დროს იგი შეიძლება ქორეულადაც ჩავთვალოთ. ასე ყოყმანით იმიტომ ვამბობ, რომ ეჭ მხოლოდ მიახლოებაა და არა იგივეობა პოლონური მეტყველების რიტმულ ლექსწყობებთან. დაბალი შაირი მოგვაგონებს შერეულ ქორეულ-დაქტილურ ლექსწყობებს, რომლებსაც ბეგზამეტრული ეიერ ძლიერ დაჰკრავთ. მხოლოდ ადგილ ქორეებისა (ორისა) და დაქტილებისა (ოთხისა) მყარია, ქორე კ სპონდეური ლექსწყობიდან ტროქეიულ ლექსწყობად შეიცვალა. სილაბური ლექსწყობით, ცალკეული ფრაგმენტებში მე გამოვიყენე ორი მეტრული ლექსწყობა — მაღალი შაირი მაორულ ტონალობაში და დაბალი შაირი მინორულ ტონალობაში. მე მგონია, მაღალი შაირი გვაგონებს ტროქეიულ ლექსწყობას, შეიძლება სპონდეურსაც, და ამავე დროს იგი შეიძლება ქორეულადაც ჩავთვალოთ. ასე ყოყმანით იმიტომ ვამბობ, რომ ეჭ მხოლოდ მიახლოებაა და არა იგივეობა პოლონური მეტყველების რიტმულ ლექსწყობებთან. დაბალი შაირი მოგვაგონებს შერეულ ქორეულ-დაქტილურ ლექსწყობებს, რომლებსაც ბეგზამეტრული ეიერ ძლიერ დაჰკრავთ. მხოლოდ ადგილ ქორეებისა (ორისა) და დაქტილებისა (ოთხისა) მყარია, ქორე კ სპონდეური ლექსწყობიდან ტროქეიულ ლექსწყობად შეიცვალა. სილაბური ლექსწყობით, ცალკეული ფრაგმენტებში მე გამოვიყენე ორი მეტრული ლექსწყობა — მაღალი შაირი მაორულ ტონალობაში და დაბალი შაირი მინორულ ტონალობაში. მე მგონია, მაღალი შაირი გვაგონებს ტროქეიულ ლექსწყობას, შეიძლება სპონდეურსაც, და ამავე დროს იგი შეიძლება ქორეულადაც ჩავთვალოთ. ასე ყოყმანით იმიტომ ვამბობ, რომ ეჭ მხოლოდ მიახლოებაა და არა იგივეობა პოლონური მეტყველების რიტმულ ლექსწყობებთან. დაბალი შაირი მოგვაგონებს შერეულ ქორეულ-დაქტილურ ლექსწყობებს, რომლებსაც ბეგზამეტრული ეიერ ძლიერ დაჰკრავთ. მხოლოდ ადგილ ქორეებისა (ორისა) და დაქტილებისა (ოთხისა) მყარია, ქორე კ სპონდეური ლექსწყობიდან ტროქეიულ ლექსწყობებს.

ᲜᲔᲠᲘᲚᲘ ᲞᲝᲚᲝᲜᲔᲗᲘᲓᲐᲜ

ᲛᲔᲤᲔᲜᲘ, რომელთაც ვაჟიშვილი არა ჰყავთ, თავიანთ ქალიშვილებს გაამეფებენ. ამ ეპიზოდს ხომ ჰქონდა თავისი ისტორიული ეკვივალენტი — გიორგი III-ის სიკვდილის შემდეგ მეფედ თამარს აკურთხებენ.

ᲔᲠᲗᲘ ᲐᲓᲐᲛᲘᲐᲜᲘᲡᲐᲒᲐᲜ ᲛᲔᲝᲠᲔ ᲡᲘᲛᲬᲘᲠᲔᲑᲘᲗ ᲓᲐᲛᲐᲡᲢᲣᲠᲔᲑᲐ ᲡᲘᲛᲬᲘᲠᲔᲑᲘᲗ ᲓᲐᲛᲐᲡᲢᲣᲠᲔᲑᲐ

ᲛᲔᲤᲔᲗᲐ ᲨᲘᲠᲘᲜᲘ ᲐᲠᲘᲡ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗᲘ ᲞᲝᲚᲝᲜᲔᲗᲘᲡ ᲛᲔᲤᲔᲗᲐ ᲨᲘᲠᲘᲜᲘ ᲐᲠᲘᲡ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗᲘ ᲞᲝᲚᲝᲜᲔᲗᲘᲡ

ᲨᲔᲮᲕᲔᲓᲠᲐ ᲘᲔᲖᲗᲐᲜ

ᲒᲠᲪᲔᲚᲘ, ნათელი სახელოსნოს კედლები ლამაზძახებს დაუპყრიათ. ძნელია თვალი მოსწყვიტო ციხფერი, მეწამული თუ თეთრი პაეროვანი სამოსლით შემკული ქართველ ასულებს, ყველა თავისკენ გიზიდავს, ბრწყინვალებითა და სიტურფით გხიბლავს.

და აი დარაზის შუაგულში დგას დიდი პორტრეტი. ღრმა, სევდიანი, ბრძნული თვალებით შემოგყურებთ მოხუცი მოთა. თეთრი, მოგრძო, ოდნავ აწეწილი წვერი, ერთ მხარეს თვალის უპეზთან დაჩრდილული სახე დიდ კაბეშს გამოხატავს. ხელში კი ეტრატის ნაცვლად იები უპყრია, ჩვენებური, ქართული იები. „ფიქრები საშშობლოზე“ ასე უწოდებს ამ სურათს ჩვენი მასპინძელი, საქართველოს სსრ დამსახურებული მხატვარი ეკატერინე ბაღდადაძე.

უყურებთ პორტრეტს და ფიქრები გეშლებათ... ვინ იცის, რამდენი რამ გაახსენა სამშობლოდან გადახვეწილ პოეტს პაუწინა, ცისფერმა ყვავილმა. იქნებ თვალწინ გაუცოცხლა სანატრელი საქართველოს სურათები, თავისი ახალგაზრდობა, ანდა საოცნებო მიჯნური, ის, ვიზუდაც „ვეფხისტყაოსნის“ პროლოგში წერდა: „ვის ჰმორჩილობს ჯარი სპათა, მისთვის ვბეღობ, მისთვის მკვდარი“... „მას ვაქებ, ვინცა მიქია“... „იგია ჩემი სიცოცხლე, უწყალო ვითა ჯიქია“.

— არ შეიძლება შოთა რუსთაველის დიდ სიყვარულს არ ემოქმედოს მეფე ქალზე. ამ ბრძენი ადამიანის გრძნობა ხადღაც მისი გულის სიმებს შეარხევდა, იქნებ უყვარდა კიდეც, მაგრამ არ შეეძლო თავისი ხვაშიადის გამეღავნება, — მეუბნება მხატვარი და დიდ ტილოსთან მივყავარ, — ეს კი ჯერ დაუმთავრებელი მაქვს.

აქაც მთელი თავისი სიდიადით წარმოსახულია თამარ მეფე და მის გვერდით თეთრი ტანსაცმლით მოსილი ახალგაზრდა მოთა. „შეკრთა თამარი“ — შეკრთა მეფე ქალი დიდ პოეტთან შეხვედრისას. სურათის უკანა ფონზე თამარის მხლებელი მოჩანან, ჯერ მხოლოდ ფერთა ხაზებია მხატვრის გონებაში ცოცხლად წარმოსახული, და სულ მალე სურათად განსაზღვრდება.

Ლ. ᲮᲣᲒᲣᲚᲣᲠᲘ.

ᲡᲣᲠᲐᲗᲘ. ე. ბაღდადაძის მიერ შესრულებული რუსთაველის პორტრეტი.

• ᲛᲝᲐᲮᲚᲝᲕᲓᲐ ᲨᲝᲗᲐᲡ ᲓᲦᲔᲔᲑᲘ

ᲡᲮᲕᲘᲢᲝᲠᲘ ᲐᲦᲜᲘᲨᲜᲐᲕᲡ...

ᲡᲐᲩᲮᲔᲠᲔ. (საკ. კორ.). აკ. წერეთლის მშობლიური სოფელი სხვიტორი ფართოდ აღნიშნავს გენიალური ქართველი პოეტისა და მოაზროვნის შოთა რუსთაველის დაბადების 800 წლისთავს.

აკაკის სახლ-მუზეუმში იმართება ლექცია-საუბრები შოთას, ცხოვრებასა და შემოქმედებაზე, აკაკის საყვარელი პოეტების სუფრა-თებს შორის პირველი ადგილი შოთას სუფრათს უჭირავს. მას ამშვენებს აკაკის სტრიქონები:

„ᲡᲣᲚᲛᲜᲐᲗᲘ, ᲛᲐᲦᲚᲘ ᲨᲔᲜᲡ
ᲒᲐᲛᲩᲔᲜᲡ!
ᲓᲘᲓᲔᲑᲐ ᲔᲠᲡᲐ ᲨᲔᲜᲡ ᲛᲨᲝᲑᲔᲚᲡ!“

მუზეუმში მომსელენი დიდი ინტერესითა და მოწიწებით ნაწყლობეს ირმის ტყავის ყდაში ჩასმულ, ოქროს ასოებით მოკაზაუებულ ქართველიშვილეულ „ვეფხისტყაოსანს“ გაეცანით, რომელიც აკაკის იუბილეზე მიართვეს.

სხვიტორის სასოფლო ბიბლიოთეკაში მოეწყო ლიტერატურული საღამო თემაზე — „რუსთაველი და მისი „ვეფხისტყაოსანი“. ფილოლოგიურ მეცნიერებათა კანდიდატმა მ. გუგუშვილმა ახლახან წაიკითხა ლექცია თემაზე — „პოლემიკა რუსთაველის „ვეფხისტყაოსანზე“.

ბიბლიოთეკა ამზადებს თემატურ საღამოს: „რუსთაველი და თანამედროვეობა“.

ᲨᲝᲗᲐᲡ ᲬᲧᲐᲠᲝ

ᲑᲐᲠᲐᲙᲝᲜᲘᲡ ტერიტორიაზე, სადაც თქმულებისამებრ თამარ მეფეს ხლებია რუსთაველი, საფუძველი ჩაეყარა „შოთას წყაროს“, რომლის მოპირკეთებულ ფასადზე დაიდგმება პოეტის მონუმენტური ძეგლი.

Ა. ᲙᲔᲠᲔᲡᲔᲚᲘᲫᲔ.
ᲐᲛᲑᲠᲝᲚᲐᲣᲠᲘ.

ᲛᲡᲝᲤᲚᲘᲝ ᲔᲛᲖᲐᲓᲔᲑᲐ

ᲛᲝᲡᲙᲝᲕᲘ, 14 სექტემბერი. (საკ. კორ.). მწვიდობის მსოფლიო საბჭოს გადაწყვეტილებით მთელი პროგრესული კაცობრობა აღნიშნავს „ვეფხისტყაოსნის“ შემქმნელის, დიდი ქართველი პოეტისა და მოაზროვნის შოთა რუსთაველის დაბადების 800 წლისთავს. ამ მოვლენას მიეძღვნა პრეს-კონფერენცია, რომელ ც დღეს გაიმართა მოსკოვში, საქართველოს სსრ მუდმივ წარმომადგენლობაში.

საბჭოთა და უცხოელი ჟურნალისტების წინაშე გამოვიდა საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრი ბ. ჟ. ზერეთელი. მან ილაპარაკა იმ ეპოქაზე, რომელშიც იქმნებოდა ეს უკვდავი პოემა, ამ შედევრის მხატვრულ ღირსებებზე, იმ დიდ ინტერესზე, რომელსაც „ვეფხისტყაოსანი“ იწვევს მთელი მსოფლიოს მეცნიერთა, ლიტერატურათმცოდნეთა წრეებში. ავრძოდ, მან განაცხადა, რომ ამჟამად საქართველოში მზადდება „ვეფხისტყაოსნის“ ყველაზე სრული — აკადემიური გამოცემა, რომელიც შეიცავს უამრავ ვარიანტსა და კომენტარს.

საქართველოს სსრ მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილემ ვ. მ. სირაძემ აღნიშნა, თუ რა მნიშვნელობა აქვს შოთა რუსთაველის დიად ქმნილებას საქართველოს კულტურისა და ხელოვნების განვითარებისათვის. მან ხაზი გაუსვა პოემის დიდ პოპულარობას საბჭოთა კავშირში, რასაც მოწმობს მისი უამრავი გამოცემა სსრ კავშირის ხალხთა ენებზე, აგრეთვე იმ ლიტერატურ, ფრანგულ, გერმანულ და სხვა უცხოურ ენებზე.

ვ. მ. სირაძემ განაცხადა, რომ საიუბილეო ზეიმი საქართველოში დაიწყება 25 სექტემბერს შოთა რუსთაველის დაბადების 800 წლისთავისადმი მიძღვნილი გამოფენის გახსნით. დღესასწაულის დღეებში საქართველოში გაიმართება სსრ კავშირისა და საქართველოს მწერალთა კავშირების გაერთიანებული პლენუმი, რუსუბლიკის მეცნიერებათა აკადემიის საიუბილეო სესია, „რუსთაველის დღეების“ ცენტრალური მოვლენა იქნება საზეიმო საღამო, რომელიც გაიმართება 30 სექტემბერს საქართველოს დედაქალაქში. ზეიმზე საქართველოში ჩამოვლენ მსოფლიოს 34 ქვეყნის წარმომადგენლები.

სრულიად საკავშირო საიუბილეო კომიტეტის თავმჯდომარემ ნ. ს. ტიხონოვმა ილაპარაკა იმაზე, თუ რა ფართო მზადება მიმდინარეობს მოსკოვში იუბილესათვის, როგორ აღნიშნავენ დღესასწაულს ჩვენი ქვეყნის პრესა, სრულიად საკავშირო რადიო და ტელევიზია. მან განაცხადა, რომ იუბილესთან დაკავშირებით მოსკოვში შოთა რუსთაველის ქუჩაზე გაიხსნება „ვეფხისტყაოსნის“ უკვდავი ავტორის ძეგლი.

ᲒᲐᲓᲐᲠᲩᲔᲜᲘᲚᲘ ᲣᲙᲕᲓᲐᲕᲔᲑᲐ

ᲑᲐᲗᲣᲛᲘ. (საკ. კორ.). ბათუმის ილია ჭავჭავაძის სახელობის სახელმწიფო თეატრი რუსთაველის საიუბილეო დღეებისათვის ამზადებს ფრიდონ ხალვაშის პიესა-ლეგენდას ლექსად „გადარჩენილი უკვდავება“.

პიესას დადგმა თეატრის მთავარი რეჟისორი თ. აბაშიძე. მთავარ როლებს ასრულებენ რესპუბლიკის სახალხო არტისტები: ი. კობალაძე, ნ. თეთრაძე და ა. მგელაძე.

ᲩᲘᲣᲜᲘ ᲠᲣᲡᲗᲐᲕᲔᲚᲘᲡᲐᲓᲛᲘ
• ᲤᲣᲠᲪᲔᲚᲘ ᲛᲔᲨᲕᲘᲓᲔ •

ᲛᲝᲒᲖᲠᲐᲫᲐᲜᲓᲘᲗ, ᲒᲔᲚᲘᲗ ᲧᲕᲐᲠᲔᲚᲘ

ᲡᲣᲚᲛᲜᲐᲗᲘ შოთა რუსთაველის იუბილეს დღეებში ყვარელს დიდძალი სტუმარი ეყოლება. ბელი ისტორიული ადგილების, კულტურის ძეგლების დასათვალიერებლად აქ ჩამოვლენ ჩვენი ქვეყნიდან და სახღვარგარეთიდან. ხახავენ და გაეცნობიან „ჩვენი ერის წარსულსა და აწმყოს. მათ შეასახვედრად მთელი ყვარლის რაიონი ემზადება.

ჯერ კიდევ ადრე გაბაფხულზე რაიონის ცსტრის ბაღებში. სკვერებსა და გაზონებში ათასობით ძირი ხე და ბუჩქი დაირგო. შემოდგომაა, და სურნელოვანი ვარდები ახლაც ჰყვავიან. ყვარელში მთავარი შესასვლელი „ხა ოთხი კილომეტრის მანძილზე „გაფაფათვეს და მოაასფალტეს. მის გაყოლებით მაოდმწკენე ხეები დარგეს. ქუჩას ოამთი ლუმინესცენტური ნათურები გააჩირაღდნებს. დამშვენებულ იქნა „ილიას გორა“, რომელიც ქალაქს თითქოს გეშაგად დასდგომია. ახლახან რაიონის ცენტრში გაიხსნა 500-ადგილიანი ფართოეკრანიანი კინოთეატრი.

დიდი სამუშაოები შესრულდა გარდასულ ყამთა სიკეთისა თუ სიავის მაუწყებელი ძეგლების აღდგენა-გამშვენიერებისათვის. მე-4-6 საუკუნის ძეგლის — ნეკრესის მიდამო ეკალ-ბარდით იყო დაფარული, იქ მისელა ძნელი იყო: ხეირობა აღდგენილია. კაბატალურად შეკეთდა ხაგებობათა სახურავები, მისასვლელი გზა (ორი კილომეტრი სიგრძისა) გაფართოეს, გაკეთდეს. ახლა ძთაზე ამამართულ ძეგლთან ავტომანქანებით მიდიან.

ბეერი ოამ გაკეთდა ძველი ნაქალაქარის გრემის ტერიტორიაზე. გათხრების შედეგად ძიწისგან ბევრი შეხობა-ნაგებობა გასთავისუფლდა. აღმოჩენილმა ექსპონატებმა მეცნიერთა ყურადღება მიიპყრო. მთლიანად იქნა აღდგენილი „მთავარანგელოზის“ ეკლესია. აქ საზოგადოებრივ საწყისებზე მოეწყო მუზეუმი, რომელსაც ეხლა ეს საშუალო სკოლის მასწავლებელი გ. ნერსეზაშვილი ხელმძღვანელობს. ახლახან აქ საფუძველი ჩაეყარა ბიბლიოთეკას. „მთავარანგელოზის“ ტერიტორია კეთილმოეწყო. ამას წინათ გრემში რაიონის მშრომელებმა დიდი დღესასწაული „ვრემფალიქრობა“ გაამართეს. მას ო

ათასამდე მშრომელი დაესწრო.

იუბილესათვის მზადების დღეებში მუზეუმებში, კულტურის სახლებში, კლუბებში, ბიბლიოთეკებში შოთა რუსთაველის ცხოვრებისა და მოღვაწეობისადმი მიძღვნილი დიდიადი გამოფენები მოეწყო. ამ მხრივ ყურადღებას იყრობს ილია ჭავჭავაძის სახელმწიფო მუზეუმში მოწყობილი გამოფენა, რომელიც ახლად „აგებულ ოთახში გაიხსნა. აქ გამოფენილია „ვეფხისტყაოსანი“ ქართულ, რუსულ, ინგლისურ და სხვა ენებზე. გამოფენას ამშვენებს უცხობი მხატვრის მიერ შესრულებული თამარ მეფის დიდი პორტრეტი, რომელიც მუზეუმს მეტყველ ხელოვნებათა ინსტიტუტ

ᲡᲣᲠᲐᲗᲖᲔ: მარცხნიდან მარჯვნივ — გაზეთ „სელსკაია ჟიზნის“ მთავარი რედაქტორი პ. ალექსეევი, ვარკეთილის საბჭოთა მეურნეობის დირექტორი ი. კაკილაძე, კანადის ჟურნალის „კანტრი გაიდის“ მთავარი რედაქტორი მისტერ დონ ბერონი და საქართველოს სსრ მელიორაციისა და წყალთა მეურნეობის მინისტრი გ. ქობულია ვარკეთილის საბჭოთა მეურნეობაში.

ფოტო გ. კიკვაძისა (საქდესი ფოტოქრონიკა).

ᲙᲐᲜᲐᲓᲔᲚᲘ ᲡᲢᲣᲛᲐᲠᲘ

თბილისში ჩამოვიდა კანადის სასოფლო-სამეურნეო ჟურნალის „კანტრი გაიდის“ მთავარი რედაქტორი მისტერ დონ ბერონი, რომელიც საბჭოთა კავშირში იმყოფება გაზეთ „სელსკაია ჟიზნის“ რედაქციის მოწვევით. მას ახლავს „სელსკაია ჟიზნის“ მთავარი რედაქტორი პ. ალექსეევი.

15 სექტემბერს დონ ბერონმა და მისმა თანმხლებმა პირებმა დათვალიერეს თბილისი. ისინი მიიღო რესპუბლიკის სოფლის - მეურნეობის მინისტრმა მ. ღვინჯილიამ, იყვნენ დარბაზობებზე, რომელიც საქართველოს ჟურნალისტთა კავშირმა გამართა, დათვალიერეს ვარკეთილის საბჭოთა მეურნეობა, სადაც დაწვრილებით გაეცნენ მეურნეობას.

საქდესის კორესპონდენტმა სთხოვა მისტერ ბერონს გაეზიარებინა თავისი შთაბეჭდილებანი.

— თბილისი, — თქვა მან, — ერთ-ერთი ულამაზესი ქალაქია, რაც კი ოდესმე მინახავს. ჩვენი სასტუმროს ფანჯრებიდან ღამის თბილისს რომ გავიცქერი, მეჩვენება, თითქოს მოციმციმე ზღვიუტს ვხედავდე. აღტაცებული ვარ, რომ თქვენთან ჩამოვედი. თქვენი ხალხი შესანიშნავად შემხვდა, და მიუხედავად იმისა, რომ ჩემი სამშობლო ატლანტიკის ოკეანეთ ძალიან შორს არის, თქვენმა გულთბილობამ, თქვენმა მეგობრულმა შეხვედრამ ისეთი გრძნობით ამავსო, თითქოს შინ ვიყო.

ჩვენ კანადაში პრერიის ათვისება სულ 75 წლის წინათ დავიწყეთ, თქვენ კი კანონიერად შეგიძლიათ იამაყოთ შესანიშნავი ქალაქის 1500 წლის კულტურითა და თქვენი ხალხის კიდევ უფრო ძველი ისტორიით. და თუ თქვენი ისტორია ესოდენ ძველია, ვინახავ, რომ ლებიც თქვენს რესპუბლიკაში ვიახეთ. — ყველაზე თანამედროვე მსოფლიოში მოვლა-გაშენების კულტურით. დავარწმუნდი, რომ თქვენს ხალხს თავისი ზრომის-მოყვარეობით ყოფილ უდაბნოების აღორძინებაც კი შეუძლია. ამის მაგალითია ვარკეთილის საბჭოთა მეურნეობა, სადაც ჩვენ ვიყავით. მეტად სასიამოვნოა იმის შეგნება, რომ ახლა ასე ჰყავთ საქართველოს ეროვნული რესურსები.

სტუმრები აკვლევ ეცნობიან ჩვენს რესპუბლიკას. ისინი ეწვევიან დიდმის სასწავლო-საცდელ მეურნეობას, კონიაკის ქარხანას, დათვალიერებენ საქართველოს უძველეს დედაქალაქ მცხეთას, შემდეგ გაემგზავრებიან რესპუბლიკის შავი ზღვის სანაპიროზე, სადაც გაეცნობიან საქართველოს სუბტროპიკულ რაიონებს.

(საქდესი).

ᲛᲝᲙᲚᲔᲓ

◆ **ᲗᲔᲠᲯᲝᲚᲐ.** (საკ. კორ.). სოფელ სიქოხარგაში დამთავრდა სარწყავი არხის მშენებლობა, რომელსაც წყალთა მეურნეობის ზესტაფონის სამმართველო აწარმოებდა. მდინარე ძვერულას „პატარიძეების წისქვილთან“ გზა შეუკრეს, ბეტონის კალაპტში მოაქციეს და გზა ყანებისა და ბაღ-ვენახებისაკენ მიაცვლეს.

არხის სიგრძე 3,5 კილომეტრია. იგი 150 ჰექტარს მორწყავს და წყლით უზრუნველყოფს მეცხოველეობის ფერმას.

◆ **ᲮᲝᲑᲘ.** (საკ. კორ.). ხობის რაიკოოპკავშირის კოლექტივს მიმდინარე წლის მეორე კვარტალის მაჩვენებლების მიხედვით სოციალისტურ შეჯიბრებაში გამარჯვებისათვის გარდამავალი დრამა და ფულადი პრემია მიეკუთვნა.

Ш. Ს. ᲥᲔᲛᲮᲐᲫᲔ

— ᲤᲘᲖᲘᲙᲐ-ᲛᲐᲗᲔᲛᲐᲢᲘᲙᲣᲠ ᲛᲔᲪᲜᲘᲔᲠᲔᲑᲐᲗᲐ ᲓᲝᲥᲢᲝᲠᲘ

ᲑᲐᲗᲣᲛᲘᲡ რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო პედაგოგიური ინსტიტუტის მათემატიკის კათედრის გამგემ, დოცენტმა **შოთა სტეფანეს-ძე ქემხაძემ** საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ა. რაზმაძის სახელობის მათემატიკის ინსტიტუტის სამეცნიერო საბჭოს სხდომაზე ფიზიკა-მათემატიკურ მეცნიერებათა დოქტორის ხარისხის მოსაპოვებლად დაიცვა დისერტაცია თემაზე: **„ლოკალურად ნილპოტენტურ ჯგუფთა ზოგიერთი კლასი და მათთან დაკავშირებული რადიკალები“.**

ხსრ კავშირის უმაღლესი და საშუალო სპეციალური განათლების სამინისტროსთან არსებულმა უმაღლესმა საატესტაციო კომისიამ დაამტკიცა შ. ს. ქემხაძისათვის ფიზიკა-მათემატიკურ მეცნიერებათა დოქტორის ხარისხის მიკუთვნება.

ᲓᲦᲔᲡ ᲪᲐᲘᲨᲨᲘ

ᲪᲐᲘᲨᲘ, ზუგდიდის რაიონის ეს ერთ-ერთი ულამაზესი კუთხე, მდიდარია ძვირფასი სამკურნალო მინერალური წყლებით.

როგორც ცნობილია, ცაიშში უხსოვარი დროიდან არსებობდა მენჯიმაცესტის ტიპის მინერალური წყალი. იგი ბუნებრივი ორმოებიდან ამოდიოდა და ავადმყოფთა მოთხოვნილებას ვერ აკმაყოფილებდა. დიდი ხანი არ არის, რაც აქ განხორციელდა საძიებო სამუშაოები და მიაკვლიეს ამ წყლის ახალ წყაროს, რომლის ტემპერატურა 34 გრადუსია და ლიტრი 30 მილიგრამ გოგირდწყალბადს შეიცავს. წყალი გამოყენებულ იქნა აგრეთვე აბაზანებისათვის, რითაც კიდევ უფრო ამაღლდა მკურნალობით მიღებული შედეგები.

დაკვირვებებით დადგენილია, რომ ცაიშის მინერალური წყლები დადებით გავლენას ახდენს საყრდნობ-სამოძრაო ორგანოთა სისტემის დაავადებების (რევმატიზმი, სახსრებისა და კუნთების სხვა ქრონიკული დაავადებანი), პერიფერიული ნერვული სისტემის (რადიკულიტი, იშიასი, ნევრალგია, ნევრიტები), კანის (ეczემა, ფსორიაზი, ნეიროდერმიტი, ქავილი), გინეკოლოგიური, გულსისხლძარღვთა სისტემის დაავადებების, პიპერტონიული ნეიულების პირველი და მეორე სტადიის შემთხვევებში. სწორედ ამიტომ კურორტმა ცაიშმა საკმაოდ გაითქვა სახელი როგორც რესპუბლიკაში, ისე მის ფარგლებს გარეთ.

აქ სამკურნალოდ მოდიან მოსკოვიდან ცელინოგრადიდან, კრასნოიარსკიდან, ხარკოვიდან, ორენბურგიდან და ჩვენი ქვეყნის სხვა ქალაქებიდან.

კურორტზე კარგად არის ორგანიზებული სამკურნალო -ფიზიკულტურული მუშაობა. საბაზანოსთან მოწყობილია აუზი და საკარჯიშო ოთახი. სანატორიუმს აქვს ფიზიოთერაპიული, რენტგენის, კარდიოლოგიური, გინეკოლოგიური, კანის, კლინიკური კაბინეტები და ბიოქიმიური ლაბორატორია. კურორტ ცაიშში მაღალ დონეზეა დაყენებული ავადმყოფთა გამოკვლევისა და მკურნალობის საქმე.

მომდინარე ხუთწლედში კურორტი კიდევ უფრო გაიზრდება. მომავალი წლიდან აქ სანატორიუმის მშენებლობას იწყებენ ენგურჰესის სამმართველო და სხვა უწყებები.

აღსანიშნავია ისიც, რომ გოგირდწყალბადიანი და თერმალური რთული ქიმიური შემადგენლობის მქონე მინერალური წყლების აბაზანების გარდა, მთელ რიგ დაავადებათა ეფექტურ მკურნალობას დიდად უწყობს ხელს ცაიშის კლიმატური პირობები.

Გ. ᲗᲣᲜᲖᲐᲘᲐ,
კურორტ ცაიშის მთავარი ექიმი.

ᲨᲔᲤᲝᲒᲔᲜ ᲡᲝᲤᲔᲚᲡ

ᲠᲣᲡᲗᲐᲕᲘ. (საკ. კორ.). რუსთავის საწარმოთა კოლექტივები მნიშვნელოვან საშეფო დახმარებას უწევენ ახლომდებარე სასოფლო რაიონებს. ისინი ხელმიაწოდომ ფასებში უწევენ გარდაბნის და საგარეჯოს რაიონების სოფლის მეურნეობის მშრომელთა ორგან-მანქანების შეკეთებას, აუწყდიან მათ ტექნიკას, ეხმარებიან მეშახელეთა და ამავე დროს კულტურულ მომსახურებასაც უწევენ.

ამ დღეებში სოფლების ბედიონოვკასა - დაულიანოვკას ბუნია მეტალურგთა კულტურის სახლის აგიტბრიგადა, რომელმაც რამდენიმე კონცერტი გამართა სოფლის მშრომელებისათვის.

ᲙᲝᲡᲛᲝᲡᲘ ᲓᲐ ᲩᲕᲔᲜ

ᲓᲠᲐᲛᲐᲢᲘᲜᲘᲡ მანძილზე ადამიანის არსებობა განუყოფელად დაკავშირებულია დედამიწასთან. მაგრამ ჩვენი პლანეტა სამყაროსაგან იზოლირებული როდია: მრავალი ათასი ძაფით იგი დაკავშირებულია კოსმოსურ სივრცეში მიმდინარე სხვადასხვა მოვლენებთან და პროცესებთან. თითქმის თვითეული გეოფიზიკურ მოვლენაში შეიძლება ვიპოვნოთ კოსმოსური კანონზომიერებების, კოსმოსური პროცესების ასახვა.

ადამიანის უკვე თვით გაჩენა დედამიწაზე შეუძლებელი იქნებოდა, მზის შუქი და სითბო რომ არ ყოფილიყო: ადამიანი იყენებს მზის ენერგიას, რომელიც კონცენტრირებულია საკმელსა და სათბობის მინერალურ საწყობებში — ქვანახშირში, ნავთობში, ტორფში, გაზში.

დედამიწის პროცესებზე უიბგელ ზეგავლენას ახდენენ უფრო მორეული კოსმოსური ობიექტები. ზოგიერთი მათგანი, მაგალითად ფაროა ეკრეთწოდებული კოსმოსური ფამოსი, ეკრეთწოდებული კოსმოსური ბიოსფერა. ეს ბიოსფერა ინტენსიურად ეხმიანებიან ფიზიკურ ფენომენებს, რომლის ინტენსიობაზეც დამოკიდებულია რადიაციული ფონი დედამიწის ზედაპირის ახლოს.

„კოსმოსური ვითარების“ შესაბამისად ვითარდებოდნენ დედამიწაზე აგრეთვე ცოცხალი ორგანიზმები, მათ შორის ადამიანიც როგორც ბიოლოგიური სახეობა. ადამიანს სხეულის — ნოსნჩხისა და კუნთოვანი ქსოვილის — აღნაგობა დამოკიდებულია სამყაროს სივრცეში ჩვენი პლანეტის მოძრაობის თავისებურებებზე.

ამასნინანდელი ექსპერიმენტის დროს, რომელიც საბჭოთა მეცნიერებმა მოახდინეს დედამიწის ხელოვნურ თანამგზავრ „კოსმოსი—110“-ზე, გამოირკვა, რომ უწონობის მდგომარეობაში ხანგრძლივი ყოფნის დროს ორგანიზმიდან „გამოირეცხება“ კალციუმი და იცვლება ძვლების ქსოვილის შემადგენლობა. ჩანს, ეს მდგომარეობა სწორედ იმასთან არის დაკავშირებული, რომ უწონობის დროს ორგანიზმს „არ ესაჭიროება“ უსოდენ მაგარი ჩონჩხი. ეს აშკარად მიგვითითებს იმაზე, რომ ძვლების ქსოვილის აღნაგობა და შემადგენლობა დამოკიდებულია სიმძიმის ძალაზე, რომელსაც ჩვენი პლანეტის მასა განსაზღვრავს.

ამჟამად მეცნიერები იმდენად მრავალი და არსებითი კავშირი და დამოკიდებულება დედამიწისა და კოსმოსურ მოვლენებს შორის, რომ ახლა სრული საფუძვლით შეგვიძლია ჩავთვალოთ ჩვენი თავი არა მარტო მზის შვილებად, არამედ ამ სიტყვის სრული ინტიმურობით — კოსმოსის შვილებადაც.

კოსმოსურ მოვლენათა ერთ-ერთი დამახასიათებელი ნიშანია გამეორებადობა, ციკლურობა. მაგალითად, დედამიწა პერიოდულად, ზედმიწყოლებით იმეორებს თავის მოძრაობას მზის გარშემო. მზე — ჩვენი ვარსკვლავთა კუნძულის — გალაქტიკის ცენტრის გარშემო. ერთიმეორეს მოაყვება მზის აქტივობის ციკლები, ბევრი ვარსკვლავის ფიზიკურ მდგომარეობაში პერიოდული ცვლილებები ხდება. ეს გვაფიქრებინებს, რომ ბევრი პერიოდული პროცესი, რაც დედამიწაზე ხდება, შეიძლება რომელიღაც კოსმოსურ მიზეზებთან იყო დაკავშირებული. კერძოდ, ამკარა ციკლურობა ემჩნევა ბევრ გეოფიზიკურ მოვლენას. პირველ რიგში სეისმურ პროცესებს და მათთან დაკავშირებულ მიწისძვრებს, აგრეთვე სხვადასხვა გეოლოგიურ ცვლილებას. მაგალითად, მთათაწარმოქმნის პროცესებს. ამ პროცესების უმეტესი ეტაპურობა, მათი პერიოდული გაძლიერება და დაცხრომა დიდი-ხანია აღმოჩნული აქვს გეოლოგიურ მეცნიერებას.

კალედონიის, ჰერცის, ჰიმალაიისა და, ბოლოს, ალპების ეტაპები ერთმანეთს მოსდევდა და დედამიწის ზედაპირზე ტოვებდა წარუშლელ კვალს მრავალი მთაგრეხილისა და დედამიწის ქერქის მძლავრი ნაოჭების სახით. და რაც ყველაზე გასაკვირველია, ამ ეტაპებს ერთმანეთს აშორებდა დროის ერთნაირი შუალედები — ისინი მეორდებოდა დაახლოებით 125 მილიონი წლის შემდეგ. იქნებ სწორედ ასეთია ზმის აქტივობის კიდევ ერთი, ჩვენთვის უცნობი ციკლის ხანგრძლივობა? ან შეიძლება არსებობენ სხვა კოსმოსური ფაქტორებიც, სხვა პროცესებიც, რომლებსაც ასეთივე პერიოდულობა აქვთ?

ყოველ შემთხვევაში ერთი ასეთი ფაქტორი ჩვენთვის ცნობილია. ჩვენი დედამიწა ერთსა და იმავე დროს რამდენიმე კოსმოსურ მოძრაობაში მონაწილეობს. მზის გარშემო ბრუნვასთან ერთად იგი მოძრაობს ჩვენი ვარსკვლავთა კუნძულის, გალაქტიკის გარშემოც. ერთ ასეთ შემობრუნებას ასტრონომები „გალაქტიკის წელიწადს“ უწოდებენ და ეს „წელიწადი“, ზოგიერთი მონაცემების თანახმად, 250 მილიონამდე წელს გრძელდება. სწორედ ეს არის მთათაწარმომქმნელ ორ მეზობელ ეტაპს შუა დროის გაორკეცებული შუალედი.

საბჭოთა მეცნიერებმა საინტერესო ჰიპოთეზა წამოაყენეს. იმის მსგავსად, როგორც დედამიწა მზის ირგვლივ გაჭიმულ „წრეხაზზე“ მოძრაობს, ასევე თვით მზეც ბრუნავს გალაქტიკის ცენტრის ირგვლივ ელიფსურ ორბიტაზე, ხან უახლოვდება და ხან შორდება მას. ეს ხახლოებანი და დაშორებანი დროის მიხედვით ემთხვევიან მთათაწარმოქმნის პროცესების ყველაზე დიდი აქტივობის პერიოდებს.

ეს ჯერჯერობით ჰიპოთეზაა, მაგრამ გამორიცხული არ არის შესაძლებლობა, რომ დამოუკიდებელ ერთეულებად ითვლებოდეს ერთ-ერთ ასეთ ციკლურ ცვლილებაზეც. ასეთ ერთეულ ციკლურ ცვლილებად ითვლებოდა ბიოსფერო — ესე იგი დედამიწის ცხოველთა და მცენარეთა სამყარო ასევე.

ბიოლოგიურ პროცესებზე მზის აქტივობის გავლენა ბევრ მკვლევარს აღუნიშნავს. მაგრამ სისტემატური შესწავლა დაიწყო 1934 წელს სსტ-ის მეცნიერის პროფესორ ალექსანდრე ჩიჟევსკის ინიციატივით. მან მოახერხა გამოერკვია აშკარა დამოკიდებულება ჩვენი დღის მნათობის მოქმედებასა და ადამიანთა ჯანმრთელობის მდგომარეობას შორის. კერძოდ, აღმოჩნდა, რომ სწორედ იმ დღეებში, როცა მზის აქტივობა მაქსიმუმს აღწევდა, მკვეთრად იზრდებოდა გულის დაავადებათა რიცხვი.

ამას წინათ ლენინგრადელმა მკვლევარებმა ანალიზი გაუკეთეს დიდ მასალას და დაადასტურეს, რომ. მოკარდის ინფარქტით დაავადებულთა რიცხვი მნიშვნელოვნად გადადგა იმ დღეებში, რაც გაძლიერებული იყო მზის აქტივობა. ექიმების სხვა ჯგუფმა გამოარკვია, რომ სხვადასხვა ქრონიკულ დაავადებათა გამწვავების 84 პროცენტი ემთხვევა მზის ლაქების გაჯერებას მზის დისკოს ცენტრალურ ნაწილზე, ესე იგი მზის აქტივობის გაძლიერების მომენტებს.

ამასთან ერთად პროფესორმა ჩიჟევსკიმ სცადა გამოერკვია, არის თა არა კავშირი მზის აქტივობის რყევასა და ზვავ ჭიანის ეპიდემიას შორის. მან შეადგინა ეპიდემიების ქრონოლოგიური ცხრილი. დაწყებული ჩვენს წელთაღრიცხვამდე 430 წლიდან და დამთავრებული 1839 წლით. ამ ცხრილის დამთხვევამ მზის აქტივობის გრაფიკთან საგულებით დაადასტურა მეცნიერის ვარაუდი: ზვავ ჭიანის გაძლიერება ემთხვევა მზეზე ბევრი ლაქის გამოჩენას. ანალოგიური დამოკიდებულება გამოირკვა აგრეთვე სხვა ავადმყოფობათა მიმართ, როგორიც არის: ქოლერა, გრიპი, დიფთერია. შებრუნებითი ტიფი.

მაგრამ ეპიდემიური დაავადებანი ინფექციურ ავადმყოფობათა რიცხვს ეკუთვნიან — ისინი წარმოიშობიან ადამიანის ორგანიზმზე სხვადასხვა მიკრობებისა და ბაქტერიების შემოქმედების შედეგად. მაშასადამე, მზის აქტივობა როგორღაც უნდა მოქმედებდეს მიკროორგანიზმების ცხოველმოქმედებაზე. და მართლაც. პროფესორმა ჩიჟევსკიმ მოახერხა აღმოეჩინა, რომ ზოგიერთი ბაქტერია უაღრესად მგრძნობიარეა მზის აქტივობის რყევისადმი: ლაქების გამოჩენამდე რამდენიმე დღით ადრე ისინი მკვეთრად იცვლიან ფერს. მზის აქტივობასა და მიკროორგანიზმებს შორის კავშირის შემდგომი შესწავლა დაიწყო 1934 წელს სსტ-ის მეცნიერის პროფესორ ალექსანდრე ჩიჟევსკის ინიციატივით. მან მოახერხა გამოერკვია აშკარა დამოკიდებულება ჩვენი დღის მნათობის მოქმედებასა და ადამიანთა ჯანმრთელობის მდგომარეობას შორის. კერძოდ, აღმოჩნდა, რომ სწორედ იმ დღეებში, როცა მზის აქტივობა მაქსიმუმს აღწევდა, მკვეთრად იზრდებოდა გულის დაავადებათა რიცხვი.

ამას წინათ ლენინგრადელმა მკვლევარებმა ანალიზი გაუკეთეს დიდ მასალას და დაადასტურეს, რომ. მოკარდის ინფარქტით დაავადებულთა რიცხვი მნიშვნელოვნად გადადგა იმ დღეებში, რაც გაძლიერებული იყო მზის აქტივობა. ექიმების სხვა ჯგუფმა გამოარკვია, რომ სხვადასხვა ქრონიკულ დაავადებათა გამწვავების 84 პროცენტი ემთხვევა მზის ლაქების გაჯერებას მზის დისკოს ცენტრალურ ნაწილზე, ესე იგი მზის აქტივობის გაძლიერების მომენტებს.

ეს კი მეცნიერებას დაუსახავს ახალ ამოცანებს: ეს ამოცანა ეკუთვნის ... ბიოლოგიურ ... ...